

An empty lecture hall with rows of wooden chairs, a blackboard, and a podium. The room is brightly lit, and the chairs are arranged in a semi-circle facing the front. A blackboard is mounted on the wall behind the podium. A clock is visible on the wall to the left of the blackboard. The text is overlaid on the image in white boxes.

Valstybinės kalbos kursai, finansavimo mechanizmai, motyvacinės sistemos

Užsienio praktika

Parengė Marta Misiulaitytė, „Kurk Lietuvai“

Šalys su privalomais kalbos kursais atvykusiems

Šalis, turinti privalomus kalbos kursus	Privalomų kursų min. apimtis	Sankcijos/Paskatos
Austrija	100 val.	Jeigu 4 metai po atvykimo nelankyti kursai, rizika, kad jų leidimai gyventi nebebus atnaujinami (priversti palikti šalį)
Vokietija	630 val.	Nelankant 10% mažesnės socialinės išmokos. Kalbos lygis privalomas leidimui gyventi ir pilietybei.
Nyderlandai	600 val.	Piniginė bauda – kiekviena savivaldybė nustato dydį pagal pažeidimo rimtumą ir asmeninę situaciją.
Norvegija	225 val.	Privalomos kalbos žinios, norint gauti leidimą nuolat gyventi bei pilietybę
Danija	Nėra nustatyta	nelankant gali būti sumažinamos išmokos; neigiamos pasekmės galimybei įgyti nuolat. leidimą gyventi bei pilietybę
Suomija	Nėra nustatyta	Asmenims siūlomos kitos programos; galima prarasti integracijos subsidiją

*Beveik visais atvejais, įrodžius kalbos žinių lygį, nuo kursų priverolės/nelankymo sankcijų atleidžiama.

Švedijos pavyzdys

Kursai užsieniečiams	Pagal individualius poreikius – tiek neraštingiems, tiek išsilavinusiems; Visi, gavę švedišką registracijos/asmens numerį (deklaravę gyv. vietą)
Kursų finansavimo mechanizmas	<ul style="list-style-type: none">Savivaldybėse surinkti mokesčiai + valstybės parama, teikiama bendrai savivaldybei (neskirta konkrečiai tik kalbos mokymui, bet į dydžio nustatymo formulę įeina ir naujai į savivaldybę atvykę imigrantai).Savivaldybės privalo teikti kalbos kursus, bet sprendžia decentralizuotai dėl tiekėjų
Kaina kursų dalyviui	Kursai nemokami visiems, išskyrus daniškai ir norvegiškai kalbantiems
Kursų tiekėjai/registracijos procesas	<ul style="list-style-type: none">Priklausomai nuo savivaldybės, kursus gali teikti suaugusiųjų švietimo centrai, privatūs tiekėjai, pačios savivaldybės, mokslo asociacijos (2013 m. 358 tiekėjai 191 savivaldybėje)Užsieniečiui informacija apie kursus suteikiama gyv. vietos deklaravimo etape savivaldybėje
Motyvacinė sistema	Už kiekvieno lygio pasiekimą galima gauti tam tikro dydžio neapmokestinamą „bonusą“ – 560-1120 eurų (didžiausia visų bonusų suma – 1120 eurų). Tolimesnės sąlygos: <ul style="list-style-type: none">Lygis pasiekiamas vėliausiai 12 mėn. po kursų pradžiosLygis pasiekiamas vėliausiai 15 mėn. po pirmojo gyv. vietos deklaravimo savivaldybėjeBonuso prašymas siunčiamas savivaldybei vėliausiai 3 mėn. po lygio pasiekimo
Nuotolinis mokymas	Yra nemokamos internetinės platformos bei programėlės
Turinys	Integruotas mokymas apie kultūrą ir visuomenę

Danijos pavyzdys

Kursai užsieniečiams	Visiems pagal visus mokymo lygius ir įgūdžius/išsilavinimą
Kursų finansavimo mechanizmas	Valstybės biudžeto lėšos – yra akredituotų viešųjų ir privačių mokyklų/institutų tinklas , kuriems valstybė perveda pinigus pagal registracijų skaičių
Kaina kursų dalyviui	<ul style="list-style-type: none">Nemokamai prieglobsčio gavėjams ir atvykusiems šeimos sujungimo atvejuNemokami specialūs kalbos kursai žemo išsilavinimo/kvalifikacijos migrantamsKitiems užsieniečiams – 2000 DKK vienas modulis (256 eur, ~11 proc. minimalaus mėn. atlyginimo; pilna programa nuo A1 iki C1 - 5-6 moduliai) subsidijuotose mokyklose; taip pat mokamas užstata (167 eur, gražinama baigus)Kuponų sistema darbuotojams, studentams, studentų ar darbuotojų šeimos nariams, auklėms) – teisė mokytis 3,5 metus iš 5 pirmųjų atvykimo metų, kuponai skiriami pagal lygius, todėl užtrukus ilgiau viename lygyje, pradedamas naudoti kito lygio kuponas
Kursų tiekėjai/registracijos procesas	Centralizuotas puslapis, kur randamas visų kalbos mokyklų žemėlapis, kur teikiami subsidijuojami kursai Kiekviena savivaldybė konsultuoja, kur kreiptis dėl kalbos kursų
Motyvacinė sistema	<ul style="list-style-type: none">nelankant sumažinamos socialinės išmokos36.4 % lankomumas 2017 m. – nukrito, nes vis daugiau imigrantų sėkmingai įsidarbina (tuomet nebegalioja socialinių išmokų mažinimo „bauda“) + kursai pasidarė mokamiNemokami kursai žemo išsilavinimo migrantams – kiekvienas įgytas lygis „atrakina“ galimybes (pvz., 1 – suaugusiųjų švietimo 9 klasė, 2 – profesinis mokymas, 3 – danų pilietybė); kuponų sistema darbuotojams ir studentams
Nuotolinis mokymas	Yra tiek mokami kursai su mokytoju (galima naudoti kuponus), tiek nemokamos programėlės

Kanados pavyzdys

Kursai užsieniečiams	<ul style="list-style-type: none">• Atvykimo kursai, su kalbos kursų komponentu - nuolatinis gyventojas, prieglobsčio gavėjas, laikinasis darbuotojas su perspektyva tapti nuolatiniu gyventoju (LLG - ne)• Kalbos kursai – visiems; visomis dienomis, visais lygiais ir dažniu, taip pat ir neraštingiems• Specifinių profesijų kalbos kursai – visiems, tam tikroje srityje dirbti norintiems
Kursų finansavimo mechanizmas	Centralizuotas finansavimas ir informavimas <ul style="list-style-type: none">• Kalbos kursai yra dalis dviejų 100 proc. valstybinės finansuojamų programų: imigrantams ir pabėgėliams• Migracijos ir Imigracijos Ministerija skelbia konkursą 5 metų trukmės finansavimui kiekvienai programai atskirai.• Paraiškų teikėjai – savivaldybės, seniūnijos, tarptautinės organizacijos, NVO, mokslo institucijos, privačios kalbos mokyklos ir HR firmos ir pan.• Atrankos kriterijai – tolygus paslaugų pasiskirstymas tose vietose, kur yra poreikis
Kaina kursų dalyviui	Nemokamai
Kursų tiekėjai/registracijos procesas	<ul style="list-style-type: none">• Centralizuota svetainė, kur įvedus norimą paslaugą ir vietovę parodomi kontaktai• Neformalus kalbos lygio nustatymas internete, vėliau – formalus nustatymas atvykus į nurodytą kontaktinę vietą
Motyvacinė sistema	<ul style="list-style-type: none">• kursai nemokami, vaikų priežiūra kursų metu, kompensuojamas transportas į ir iš kursų• pagal nacionalinę kalbos kategorijų sistemą 4 įgytas lygis suteikia sertifikatą, kuris išpildo kalbos reikalavimą pilietybei gauti
Nuotolinis mokymas	Yra nemokami kursai nuotoliniu būdu
Turinys	Į programas įtraukta informacija apie pilietybę, darbo paiešką, būstą ir pan.

Belgijos – Flandrijos regiono pavyzdys

Kursai užsieniečiams	Yra privaloma visuomeninės integracijos pamoka TŠP, kurios dalis – olandų k. kursai. Visi TŠP, gyvenantys ilgiau nei 3 mėn. Flandrijoje, visi kalbos lygiai
Kursų finansavimo mechanizmas	Flandrijos regiono centrinės lėšos, kiekviena savivaldybė administruoja savo integracijos kursus, bet kalbos kursų komponentas finansuojamas centralizuotai per VŠĮ „Olandų kalbos namus“ ir vykdomas per jų filialus
Kaina kursų dalyviui	Kursų kaina nustatyta Flandrijos – 0,60EUR/val. Kursai kainuoja dvigubai pigiau, kai žmogus dalyvauja profesinio orientavimo programose, yra neįgalus ir pan. Kalbos kursai <u>nemokami</u> šiais atvejais: Jeigu ES arba TŠ piliečiai (turintys LLG arba NLG) kartu lanko ir socialinės integracijos kursą (60 val., vykdomas lankančiųjų kalba); besimokantiems raštingumo, pabėgėliams ar gaunantiems integracijos socialinę pašalpą; kaliniams, bedarbiams ir pan.
Kursų tiekėjai/registracijos procesas	<ul style="list-style-type: none">• privaloma atvykti į savo savivaldybėje esančius pilietinės integracijos biurus (suaugusiųjų švietimo centrus), kur privalomas išsamus pokalbis ir individualiai parenkama programa• Kalbos kursai vyksta vietiniame olandų kalbos namų filiale
Motyvacinė sistema	Neužsiregistravus į integracijos pamokas per 6 mėn. nuo atvykimo į savivaldybę, bauda iki 2500 eurų, 100 eurų kas du mėn. TŠP privalo įrodyti integracijos „pastangas“, kitaip galima prarasti leidimą būti Belgijoje
Nuotolinis mokymas	Integracijos programai - ne

Literatūros apžvalga – kokios problemos su kalbos mokymo efektyvumu pasitaiko dažniausiai kitų šalių praktikoje

Trukmė ir lankomumas

- Trumpalaikiai, nespecializuoti kursai pagerina šansus įsilieti į žemos kvalifikacijos darbus, bet į aukštos kvalifikacijos – ne.
- Lankomumas krenta, jeigu kalbos kursai nesutampa su įgūdžiais/išsilavinimu, su kuriais atvykstama.

Kalbos egzaminų reikalavimai tam tikroms grupėms

- Reikalavimas išlaikyti egzaminus kad gauti kompensacijas/leidimus gyventi diskriminuoja asmenis, kurie neturi tam reikalingo išsilavinimo (atvyksta su mažai įgūdžių, tik su viduriniu išsilavinimu).
- Todėl verta egzaminų reikalavimus nustatyti atsižvelgiant į šiuos faktorius.
- Galima būtų naudoti ir *progreso* paskatos modelį (apdovanoti ne už turimas žinias, bet už patį mokymąsi ir kilimą laipteliais; tai yra už lankomumą).

Mokytojų pasirengimas

- Jeigu rengiami specializuoti tam tikros profesijos žodyno/kalbos kursai, mokytojams reikia suteikti papildomų kompetencijų
- Jeigu norima į kalbos kursus integruoti pilietinės visuomenės ugdymą, mokytojai taip pat turi būti tam papildomai paruošiami

Laiko parinkimas (timing)

- Imigrantai linkę atidėti kalbos kursų pradžią todėl, kad jiems svarbesnis greitesnis atsiperkamumas ir jie pradeda dirbti (kalbos nereikalaujančius) darbus
- Tačiau investavę į kursus, imigrantai gali užsitikrinti geresnę darbo vietą ir užmokestį
- Todėl veiksmingos ekonominės paskatos lankyti kursus kuo ankstesniame atvykimo etape